

BUITEN

18^E JAARGANG N°. 16

ZATERDAG 19 APRIL 1924.

Foto R. H. Herwig.

MOLEN BIJ VREELAND.

Redacteur: Mr. A. LOOSJES.

INHOUD:

MOLEN BIJ VREELAND, ILLUSTRATIE.	BLZ. 181
IN DE DUISTERE RIMBA. UIT HET HOOGDUITSCH	
DOOR WILHELM VOLZ (16) (Slot)	182
DE EIKEN EN DE BERK, DOOR JO DE VOS	183
ONTVANGEN BOEKEN	183
EEN HAARLEMSCHE PATRICIËRSWONING, DOOR RO	
VAN OVEN (Slot), GEÏLLUSTREERD.	BLZ. 184—187
HET FEEST DER OPSTANDING, DOOR JOB STEYNEN	BLZ. 185
ONWETENSCHAPPELIJKE REISINDRUKKEN, DOOR L.	
VERWEY, GEÏLLUSTREERD (4)	BLZ. 187—189
HONDSDELHEID, DOOR MR. C. BAKE	BLZ. 189
HATTEN'S RAADHUIS, DOOR A. L., GEÏLLUSTREERD	190
NIEUW-ZEELAND, DOOR MATHILDE DE LA CHAPELLE,	
GEÏLLUSTREERD	BLZ. 190—191
DE GEHEIMZINNIGE DOOD VAN MR. SERLES, DOOR	
W. B. M. FERGUSON (16)	BLZ. 191
DE WIJNHAVEN TE DORDRECHT, ILLUSTRATIE	192

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

Men gelieve alles wat de Redactie of de Administratie van dit weekblad betreft te adresseeren aan de Uitgevers Scheltema & Holkema's Boekhandel, Rokin 74—76, Amsterdam, met de toevoeging: „Voor de Redactie” of „voor de Administratie van het Weekblad Buiten”. Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht ook achter op de foto's.

De uitgevers verzoeken beleefdelyk dit blad te noemen als men naar aanleiding van eene advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.

Tevens gelieve men achter op de foto's duidelijk aan te geven, wat ze voorstellen.

Afzonderlijke nummers: Prijs 40 cts.

IN DE DUISTERE RIMBA.

SUMATRA'S OERWOUD EN OERMENSCHEN.

16) (Slot). Uit het Hoogduitsch
DOOR WILHELM VOLZ.

IN het begin was de weg door het oerwoud nog redelijk goed, maar nu werd hij al slechter en slechter en ten laatste verdween hij geheel; de eenige aanwijzing, die wij nog hadden was: naar boven toe. De bedding van het riviertje, waar wij eerst doorheen hadden gereisd, was thans geheel onbegaanbaar geworden; rotsbrokken en boomstammen lagen er over elkander heen, zoodat er niet meer door heen te komen was. Zoo beklommen wij den berg; ten laatste grootendeels langs olifantenpaden. Daarboven waait al een geheel andere wind dan beneden; de stammen zijn gekromd en over elkaar heen gebogen, terwijl zij in het oerwoud weelderig omhoog schieten, waar er slechts een openingetje te vinden is. De olifanten zijn uitstekende turners; al spelend weten zij de grootste hindernissen uit den weg te ruimen, terwijl ons die tocht stroomen zweeft kost. Als er maar niet zoo veel bloedzuigers geweest waren! Hier in de hoogte biedt het oerwoud een nieuwe verscheidenheid. Langzamerhand komt er meer kreupelhout en struikgewas; Rhododendrons, Bamboes, en Pandanuspalmen; daartusschen het dikke olifantengras van verscheidene meters hoog, dat zóó dicht staat, dat men er ternauwernood door kan komen. En dan 't struikgewas! Daar is in 't geheel geen doorkomen aan; soms moet men

eenige honderde meters ver over de struiken heen klauteren, zonder dat men met 't uiteinde van zijn bergstok den grond kan aanraken; 't is of men op een zacht verende matras voortkruipt. Wee hem, die er in wegzinkt! Daartusschen een chaos van rotsblokken. 't Is een woeste natuur waarvan men zich nauwelijks een voorstelling kan maken. Wat ben ik de olifanten dankbaar; zonder hun spoor zou het dikwijls geheel onmogelijk zijn er doorheen te komen; wij volgen hun paden dan ook steeds tot het einde toe. Maar... wij moeten naar boven. En eindelijk, tegen den avond, bereiken wij doodmoeden top. Water hebben we meegebracht; brandstof is er genoeg; dicht bij den top bouwen wij van takken een primitief hutje; er groeit slechts laag hout daarboven en de grond tusschen de steenbrokken is hard. De nacht is ontzettend koud; de thermometer daalt tot bij het vriespunt. Maar de aanblik van die wonderschoone kraters maakt alles goed en doet mij de vermoedenissen van den tocht vergeten. Ik kijk naar beneden, in den afgrond, die door den zonnegloed wordt verlicht. Welk een onvergetelijke kleurenrijkdom! Wit borrelend water, met gele zwaveldampen vermengd; daar tusschen stijgen zwarte rookzuilen omhoog. De bodem van den krater is geel met diepe zwarte gaten en kloven en donker blauwe waterpoelen. De steile kraterwanden van honderde meters hoog zijn purper en violet gekleurd met gele en groene plekken en daarboven een stralende, blauwe hemel. Een tropenvulkaan is van een weergaloozen vormenrijkdom en van een gloeiende, bonte kleurenpracht — een wonder van schoonheid! Wat het oerwoud aan kleur te kort schiet, is in overvloed over den krater uitgegoten. Snel verliep de dag, morgen zouden we weer moeten afdalen. Heden nog in de woeste, onbedwingbare schoonheid der natuur — binnen weinige dagen reeds weder in het bereik van de Westersche cultuur, dicht bij de zee, die aan den horizon als een groenachtige streep te zien is. De nacht was bitter koud; aan slapen was niet te denken: de steenen bodem was hard; de wind ijskoud. Daarom beklom ik dan ook vóór zonsopgang den bergtop, om den ochtend-sterrenhemel te kunnen zien. Hel fonkelden de sterren aan den diep-blauwen nachtelijken hemel; heel hoog straalde Orion, daarachter stond het Zuider Kruis. Rondom heerschte een volmaakte stilte; geen levend wezen liet zich hooren; doch onder in den krater sisten en borrelden de opwellende dampen hun zachte melodieën. Ik zat daar in de hoogte, in mijn reisdeken gehuld; ik liet mijn kin in mijn knieën rusten en blikte omlaag naar het uitgestrekte land, dat daar in het nachtelijk duister voor mij lag. Er hingen grijze nevels in de diepte. Daar kleurt zich de oostelijke hemel rood; het begint zachtjes aan te schemeren. Aan den horizon begint een purperen gloed op te laaien en het eerste flauwe licht begint zich van den zwarten nacht los te worstelen. Het nevelenmeer beneden mij komt in beroering; mijn blik kan al wat meer onderscheiden. Het rose schijnsel in het Oosten stijgt steeds hoger; de horizon prijkt in oranje en goud. Een zachte wind brengt het nevelmeer in beweging; hier pakken de nevels zich samen, daar worden zij in doorzichtige sluiers uitéén gedreven; hier stijgen ze dwarrelend omhoog, om daar uit elkander te worden gescheurd — langzaam, bijna onwillig, lossen zij zich op en trekken al meer en meer van de zwarte diepte weg, totdat er ten laatste nog slechts een dunne sluier over het slapende land ligt uitgespreid. Hier en daar verrijst er een heuvel, en in de steeds lichter wordende morgenschemering wordt, tusschen de deinende nevels, het eindeloze oerwoud zichtbaar. Nu schieten er vurige stralen aan den Oostelijken hemel omhoog, zij rijten de nevels vaneen en werpen hun verblindend licht naar het zenith; de zon wordt nu zichtbaar en giet een lichtend purper over de wolken uit en verguldt den doorzichtigen nevelsluier, die over de dalen hangt; de gansche hemel gloeit en een ros-achtig schijnsel breidt zich over het oerwoud uit. Langzamerhand begint nu het onbeschrijfelijk schoone schouwspel te verbleeken; de nevels drijven uitéén en het oneindige oerwoud strekt zich donker-groen in den hellen zonneschijn uit. O nuchter licht, hoe overheerlijk! Ik bevind mij op de vrije, zonnige hoogte en blik naar omlaag; diep beneden mij strekt zich, zoover het oog reikt, het onmetelijke oerwoud uit; aan den wazigen horizon gloeit het met de grauwe lucht te zamen. Geen enkele afwisseling; droomerig verzinkt mijn blik in het eindeloze groen. Lichte nevelsluiers stijgen nog omhoog, vereenigen zich en lossen zich, al rijzend, in het blauw van den hemel op. Zoo komen en gaan ook de gedachten. Daar onder mij ligt

het donker oerwoud, onbewegelijk-stil. Lange, lange weken heb ik daar rondgedoold, in de duistere Rimba. Daar is het vaderland van de Koeboes en de Siámangs; maar zij zijn er als het schuwe wild; de tijger echter zwaait er zijn schepter. ☼ Zwaar drukt het zwijgende oerwoud op alles wat zich in zijn macht bevindt, als een demonische natuurkracht. Het oerwoud schenkt overvloed aan allen, zooals een goede moeder dat doet, en allen verdringen zich om haar tafel; maar allen vechten en benemen elkander de ruimte; voor wie is er plaats? Daar zendt het donkere oerwoud de dood onder zijn kinderen en de dood brengt verlossing; alles gedijt, terwijl het zich onderling vernietigt; het eene leeft van den dood van het andere, zoowel plant als dier. En het oerwoud fluistert en murmelt van nieuw leven en mort en kreunt onder den sluipenden dood; het diepe zwijgen wordt één schrille kreet van vertwijfeling, en het geweld van den strijd zinkt weer weg in de stilte van het graf. En temidden van dit alles staat de mensch, wiens kracht te vinden is in zijn scheppenden geest; de mensch, eenig onder alles wat leeft. Maar het oerwoud maakt hem tot zijn slaaf en maakt hem tot een dier onder de dieren. Toch is hij in de donkere Rimba mensch geworden en in de schaduw van het oerwoud begon de heerlijke knop zich te ontwikkelen. Zal hij weer verwelken? Is de Koeboe veel meer dan een dier; meer dan een Siámang, die zich in de hoogte door de boomen slingert? Schuw en verborgen slijt hij zijn ellendig bestaan en zijn geestvermogens verdorren in het harde leven dat hij leidt. ☼ En toch — het donkere oerwoud overwint niet! Wel is het heer over alles wat leeft, maar de menselijke geest zal het niet onderdanig blijven. 't Is een harde strijd maar ten laatste zal toch de mensch zegevieren! Zooals de morgenzon door de nevels heen breekt en met de grootste moeite door de saamgepakte wolkenluiers dringt om eindelijk te overwinnen en licht en warmte en leven aan de wereld te brengen — zoo zal ook de menselijke geest eindelijk de overwinning behalen en zijn ziel zal het leven verlichten.

☼ De zon stijgt steeds hoger, haar stralen worden warmer. Ik keer mij om; voor mij ligt de blijde, heldere toekomst — achter mij ligt in het duister: de Rimba.

EINDE.

DE EIKEN EN DE BERK

ZWAAR hing de alles verzengende zonnehitte boven het woud, drong tusschen de stammen der boomen door, en drukte vlammenkussen op den met mos begroeiden grond. De lucht trilde, en de te vroeg verdorpe bladeren der oude eiken hingen slap terneer, als moedeloos over het gebeuren in de natuur. Ook de teere blaadjes van de berk hadden hun frissche kleur verloren en hun dartel gespeel had opgehouden te zijn. Maar al hingen zij ook verschrompeld neer, zij waren niet moedeloos, doch dankbaar voor de algeheele rust die hun was geschonken na langen tijd. Slechts dan wanneer een vermoeid vogeltje even kwam rusten, trilde een der fijne takjes, en de teere blaadjes geleken op vlinderlijfjes waaruit alle leven was geweken. ☼ Weken achtereen had de zon geschenen, en de zwoele nachten hadden geen verademing gebracht. De wind had het bosch gemeden, de boomen en het verdroogde mos waren ten prooi aan een sombere macht waaraan zij niet vermochten te ontkomen. ☼ „Broeders”, vroeg een der oudste eiken, „is hetgeen wij nu in stille afwachting hebben gedragen, nog leven?” „Neen”, klonk het eenstemmig antwoord. „Dus ook gij verlangt naar onrust in de natuur, en de stormen waartegen wij gedurende vele jaren hebben gestreden en die wij nog kunnen bestrijden?” „Ja”. „Ook gij allen voelt dat het niet de verzengende hitte alléén is die ons kwelt maar ook het besef te weten machteloos te staan, en in het leven dood te zijn door deze ons opgedrongen rust?” En de andere eiken riepen luide: „Geef ons leven, geef ons strijd!” ☼ Toen zeide schuchter het berkje: „Maar nu is er Rust en geeft U dat geen gevoel van dankbaarheid?” „Rust?” riepen de eiken spottend, „rust is de vriend der zwakken; en wij begrijpen dat ge haar liefhebt, maar wij zijn krachtig en moedig, en verlangen er naar onze krachten te toonen! Uw liefde tot rust is lafheid en angst voor het leven dat strijd is. Wij echter kennen niet dien angst, wel wetend dat waar gij zoudt bezwijken, wij steeds zullen overwinnen. Hoeveel stormen hebben wij het hoofd geboden en wij leven nog. Wij willen strijd”. „Strijd ik dan ook niet wanneer ik met mijn zwakke krachten pro-

beer mijn blaadjes vast te houden, hun smeekend mij niet te verlaten wanneer de wind ze wil losrukken van mijn takken? Maar rust kan zijn iets heel schoons en weldadigs, en geen bewijs van lafheid. Ik ben altijd bijna in voortdurende beweging, het teerste windzuchtje doet mij reeds trillen. Gij allen die zoo sterk zijt, ge bemerkt het nauwlijks, en ik ben soms zoo moe, bevreesd ook dat ik de machtige stormen niet meer zal kunnen weerstaan”. ☼ In het woud klonk een honend gelach. Toen sprak een der woudreuzen: „Wij kennen geen vrees, en zijn nooit strijdensmoe, wij weten dat wij zullen overwinnen, al schudt de wind ons ook nog zoo fel”. ☼ Het berkje zweeg beschaamd want het was niet zoo groot in weten als de anderen.... Zij wist het zoo, goed de teere berk, dat zij niet tot veel nut kon zijn. Zij was niet als de eiken die met hun machtigen bladerkroon den menschen schaduw konden geven, of beschutting tegen regen. Zij vermocht het niet iets te schenken aan anderen. Het ijle teere bladerdak was steeds in rusteloos beweeg. ☼ De boomen zwegen, en de zware alles verlamende druk der zonnehitte heerschte over het woud.... Toen, als een teugelloos ros dat in wilde ongebreidelde razernij over de vlakte rent, naderde de storm.... Maar hij was nog ver. Een suizelende zucht, niet veel meer dan stilte. De berkeloovertjes trilden even, dan hingen zij onbewegelijk als tevoren. Verlangend wachtten de eiken.... De zucht verstierf. Nu begon het in de boomen te ruischen, en hier en daar beefde heel even een blaadje aan de eikenboomen, en de berkeloovertjes bogen zich fluisterend tot elkander. ☼ Op eens schudde een woeste windvlaag alle bladeren heen en weder. Het berkje sidderde, twijgen en takken trilden en schommelden, en bogen zich naar de aarde. Nu riepen de eiken hun jubelkreet: „Gezegend de wind, gezegend de storm, gezegend de strijd die leven is”. Woester en woester werden de aanvallen van den stormwind, die met striemende zweepslagen het berkje geeselde. Talloos waren de blaadjes die nedervielen en in wilden doodendans rusteloos over den grond zwierven. En de eiken zongen hun jubelenden zang. ☼ De storm werd tot orkaan, en het woud geleek een onafzienbare, groene hal waar de macabrische dansen hoogtij vierden. „Nu zal ik wel moeten sterven,” zuchtte de berk. „Ik kan niet meer, maar zooals het komt zal het goed zijn, want ook in sterven is rust”.... ☼ Zwiepend boog de zilveren stam, een paar van haar wortels staken boven den grond uit, en sidderend stond zij temidden der eeuwenoude eiken. Gierend en stootrukkend, fluitend en bulderend woedde de wind.... En plotseling — een dreunende stoot, een trillend gekraak.... en de eiken, de trotsche machtige eiken vielen met oorverdoovend geweld over en door elkander, terwijl hun eigen zwaarte de wortels losrukte uit den grond. Vele der breede stammen braken door, en een netwerk van bladeren en takken bedekte den bodem. Het bosch geleek een lugubere woestenij. ☼ Toen de machtige boomen ter aard vielen, hadden eenige der takken het berkje geraakt, echter zonder het mede te sleuren; het was niets meer dan een kaal stammetje zonder twijgen, zonder blad. Maar o, wonder, het leefde! Verbaasd zag het in het rond, het kon het wonder niet begrijpen. ☼ De eiken fluisterden met elkander over het lot dat hen getroffen had. Zij wisten het: nu zouden zij langzaam hun sappen verliezen en sterven, indien geen ruwe menschenhanden hen van dien dood verlostten. Toen zeide de grootste der eiken tot de berk: „Nu is de dood voor ons, de sterken, gekomen, en gij leeft....” Het berkje zweeg, maar uit haar zijden vielen druppelen neder, als tranen, als tranen van menschen....

JO DE VOS.

Ontvangen boeken.

☼ Van de Uitgevers-Maatschappij „Kosmos” ontvingen wij van de serie Weten en Kunnen, afdeling Kleinveeteelt onder leiding van C. S. Th. van Gink, de nrs. 62 (Huisvesting, verzorging en voeding van den hond, door L. Seegers), 63 (Het fokken en grootbrengen van honden, door L. Seegers), 80 (Africhting van den politiehond, door L. Seegers) en 108 (De waak- en verdedigingshond, door L. Seegers). — Van dezelfde serie, afdeling Plant, Bloem en Vrucht onder leiding van J. F. Ch. Dix, de nrs. 86 (Cactussen door J. J. Verbeek Wolthuys), 97 (Vaste planten, door H. Stienstra), 99 (Onze mooiste kamerplanten en hare verzorging, door W. H. K. Dix) en 100 (Hoe kweek ik Chrysanten, door G. J. Boeschoten).

Foto C. Steenberg.

HOEK VAN DE GOUDEN ZAAL IN DE AMTSWONING VAN DEN COMMISSARIS DER KONINGIN IN NOORD-HOLLAND, TE HAARLEM.

'N HAARLEMSCHE PATRICIËRSWONING.

(Slot).

RECHT tegenover de voordeur zien we de donker-groen geschilderde deur — boven welke niet al te fraai schilderwerk de grauwtjes van een vroegere periode imiteert — die naar de koepelkamer voert. De wanden van deze kamer zijn geheel van rood compositiemarmer opgetrokken; de bewoner was blijkbaar het oud-vaderlandsche spreekwoord indachtig: zuinigheid is de moeder der porceleinkast! In de nissen naast de deur, toegang gevend tot de tegenwoordige huiskamer, bevinden zich twee enorme empire kolomkachels; ook de parketvloer evenals de hooge spiegels dateeren nog uit de jaren, dat het huis werd gebouwd. De geschilderde paneelen boven de deuren, waarvoor Apollo en Neptunus het onderwerp leverden, danken waarschijnlijk hun ontstaan aan de hand van een schilder uit de jaren 1825—1830. Immers de waardige strengheid van den empirestijl ontbreekt er geheel. En de zoldering met wapens van Noord-Holland werd aangebracht in de negentiger jaren, toen Mr. van Tienhoven Commissaris der Koningin was. ☞ Oorspronkelijk kwam de koepelkamer uit op een perron, waarvan men langs twee nog bewaarde trappen in den tuin afdaalde. Nu is een moderne serre op dit platform gebouwd. Naast de koepelkamer bevindt zich ter eenre zij de huiskamer: boven den spiegel zien we een rij dansende engelen, goud op grijs fond. ☞ Ten andere zij van de koepelkamer (nu als eetkamer in dagelijksch gebruik) is de statiezaal van het huis, de zoogenaamde Gouden zaal. De geelzijden wandbekleding evenals de kristallen kroon is nog dezelfde als in Barnaarts tijd; ook het meubilair is nog het eerste, dat voor deze zaal waarschijnlijk door Hollandsche meubelmakers werd vervaardigd. Immers de rankheid der Fransche empire ontbreekt: zwaar, massief, onbeweeglijk zijn de tafels, de stoelen, de onverzettelijke canapé's. Alleen de fluweelen overtrekken werden hernieuwd, gecopieerd naar het oorspronkelijk bekleedsel, paars fluweel en gele zijde. De portières, de zware koorden, welke niet dienen tot verfraaiing van de

wandbekleding, zijn een uitvinding van later jaren: op den opstand, door van Straaten in zijn boek gegeven, ontbreken ze. ☞ Door de gebogen deuren van de gouden zaal komen we in de Etrurische zaal, welke zich aan den voorkant van het huis bevindt. Daar is echter alleen de op Etrurische motieven geïnspireerde fries zichtbaar: de wandbekleding werd, ter wille van moderner smaak, verborgen onder effen afneembaar behangsel. Want 't heeft zijn bezwaren te moeten wonen in een huis, dat in een tijd, toen een koele praal het leven beheerschte, aan de eischen van den bewoner gansch en al voldeed. ☞ Willem Philip Barnaart voelde zich volkomen op zijn gemak in deze omgeving: voor dagelijksch gebruik had hij, evenals zijn tijdgenooten, alleen een woonkamer noodig d.i. een kamer, die in zich de qualiteiten van zit-, huis- en eetkamer verenigde. Deze vond hij in het vertrek, dat thans als huiskamer dienst doet. Op de avonden, dat hij zijn gasten ontving, en dat waren er vele, werd zijn huis als volgt gebruikt. De bezoeker ontdeed zich in het kleine spreekkamertje ter linkerzijde van de vestibule van mantel, jas en hoed, en antichambreerde vervolgens in de Etrurische zaal, waar uit den aard der zaak slechts weinige meubelen aanwezig waren. Dan werd hij ontvangen in de rijke gouden zaal, de salon, waar alles was ingericht om te overtuigen van de weelde, de pracht-lievendheid, den rijkdom van den bewoner. En voor zijn verpoizing was daar de roodmarmeren koepelkamer, waar vaak muziek werd gemaakt, hetzij ter begeleiding van gavotte en menuet, hetzij om de gasten te doen luisteren, wat de musici van die dagen hadden gecomponeerd. De uitmuntende acoustiek der zaal en de lieren, als ornament aangebracht boven de ingebouwde spiegels, wijzen op deze oorspronkelijke bestemming. ☞ Zóó was 't, toen koning Lodewijk Napoleon in 1807 prijs stelde. Een der appartementen werd vorstelijk ingericht ten behoeve van den koning: welk dit is geweest, vermeldt de geschiedenis echter niet. Een toegewijd dienaar van Napo-

leon schijnt Barnaart in ieder geval te zijn geweest, al belette dit hem niet later in de gunst te komen bij het huis van Oranje. Zijn in koper gegraveerd portret, op het rijksarchief te Haarlem bewaard, vertoont een beminnelijk gelaat, met vastberaden mond en kin, en verstandige oogen. De hoofdsche gastheer, die nimmer zijn gasten, maar ook nimmer zijn ambities vergat. En de woning, die hij schiep, was wel de plaats, waar deze gastvrijheid, gelijk ze ook officieel dient te worden gepleegd, een betamelijk tehuis heeft gevonden.

RO VAN OVEN.

Het feest der Opstanding.

(EEN PAASCHVERHAAL, NIET VOOR SCEPTICI).

OMTRENT den Passiezondag had een gulle wind den troebelen hemel klaargeblazen, en nu het Paasch was, weerde de lente zich al wakker. Het prille groen was alom uitgebot, de vogels floten hun plezante voisksens in de heggen, die volop in hun gebladerte staken, en de zoete zonne zegende en vergulde de groote, lieve aarde als vanouds. In hare Zondagsche kleedjes, de armen ineenengestrengeld, kuierden de jonge boerinnen af en aan, met bleuzende kaken en een lach en een stem als kwinkelende vinken. De boeren, oud en jong, kneuterden in de zon samen, en klabetterden luid en lustig voor de herbergen, waar al lange tafels en banken buitengeschoven stonden. De blauwe smoor wolke uit hunne pijpen den blauwen, stillen hemel in. Het gansche dorp had een feestelijk aanzien. Σ Rekkend en geeuwend rees de Dwerse overeind van zijn slaapplaats: een laag afgestoken hooischelf op den grooten pachthof van boer Lunt. Tuimelend van den slaap nog, of hij zat was, zoo liep hij naar de beek, waarin het schepnad klepperde, en, zich diep overbuigend, wiesch hij zich den kop, en schudde zich en proestte, en streek met de handen de waterperels uit het haar en van de beenige koonen. Dan trad hij opnieuw naar de hooimijt, nam er zijn bombazijnen wambuis, schoot het aan en wandelde onverschillig de groote baan op, dorpwaarts. Even later wilde hij omkeeren, stond stil, weifelde, trad vooruit, weifelde vanher, en had zich dan blijkbaar overwonnen, want hij zette nu met vasten stap zijnen weg naar het dorp voort. Σ Waar de stuursche, havelooze kerel voorbijkwam werd hij seffens herkend; de menschen wisselden bij zijnen doortocht een rappen blik, schudden het hoofd of mompelden woorden van verbazing en schrik. Een oud moedertje sloeg een kruis, als ware de booze zelf daar langs haar stulp afgekomen. Σ „Was dat den Dwerse niet, die daar langsheen kwam?” vroeg bezorgd een boerinne, die op haar paaschbest, met een snoer koralen om den hals en een juweelen ringsken aan elken van hare vette vingers, een luchtje scheppen kwam aan de open deur. „Ja, het is hem,” bevestigde met een donkeren blik haar echtgenoot, — „maar ik wilde, dat het niet zoo was. Wat komt hij hier, ons schoone Paaschfeest te schenden?” „Ja, daar komt niet veel goeds van,” kloor de verschrikte vrouw, „dit gaat een plezante Paasch worden voor zijn arme ouders, en voor Ciska. Hopen wij, dat hij aan de andere zij het dorp weer verlaten zal en op Sintlauwerijs verder trekken.” „Het zou wat, het zou wat,” bromde de boer, „neen, dan kent ge den jonkman niet. Of peinst ge dat hij zomaar bij toeval zijn geboorteplaats vandaag bezoeken komt, nadat hij ruim een jaar is weggeweest, en ver. Pelagée van den mulder heeft hem onder Zaveghem te velde zien werken dezen herfst. . . . Neen, ge gaat een slecht spel zien op den dag van vandaag.” „Chottekes, chottekes,” lamenteerde de vrouw, en ze ging zich fluks voor de Hoogmis kleeden in de kleine opkamer. Sombor keek de boer den zonderlingen zwerver na, tot deze om den hoek van het marktplein bij het Onze-lieve-Vrouwekapelleken verdwenen was. Σ Als de vent, zoo fier en zoo onverschillig als hij groot was, langs de huizen stapte, weken de meiskens schichtig voor hem uit, om hem beduusd van terzijde aan te blikken; de mannen zwegen bij zijn aanblik, sommigen bezagen hem tartend vierkant in het gezicht, anderen gebaarden hem niet te bemerken, weer anderen staken de koppen bijeen, en monkelden sarrend om zijn grimmig wezen en schamele kleedij. Maar vreugd vond er geen aan zijn plotselinge verschijning, daar, zonder reden, in zijn dorp; het scheen wel of zijn aanwezigheid daar de ware feestpret van den Paaschmorgen hadde verstoord. Een algemeene bedruktheid leek wel met den zwerver het dorp binnengekomen. Sedert hij was gezien, scheen er een

onheilspellende somberheid over allen en alles te dreigen. En de kerel wist het; hij voelde en besefte den wrok en den schrik om hem henen, en, als om allen te hoonen zoo wierp hij telkenmale een blik vol onverholen leedvermaak uit de hardblauwe heldere oogen naar de ontdane dorpsgenooten en lachte daarbij met de jonge witte tanden. Σ „Wacht 'ne keer, we gaan zijn ouders waarschuwen,” zei een struische knaap, en trok met een koppel kameraden af, „opdat de oude menschen hunne deur bijtijds kunnen sluiten.” „Ach, wat, gij,” riep een der mannen hem tegen, „ach, wat gij. Daarvoor komt hem niet hier. Bij die straatarme menschen gaat hij niet aankloppen. Hij heeft gezworen er geen voet meer in huis te zullen zetten. En wat zoo'n knaap zweert, dat houdt hij, geloof me.” „Zie, daar komt Ciska af,” fluisterde zenuwachtig een ander, en wees naar eene beeldschone deern in een stemmig kleedje, die dwers over het plein ter kerke stapte, „we zullen haar waarschuwen gaan, opdat ze hem ontwijken kan, haren kwaden, ontrouwen vrijer.” En hij liep op het schoone meisken toe, dat blozend hem uit den weg trad. Σ „Ciska, Ciska,” begon de jonkman geheimzinnig, „den Dwerse is in de parochie aangekomen. Wees op uwe hoede.” Σ Het meisje bestorf als een doek. „Wie zegt u dat?” beefde haar heldere stem. „Ge kunt hem van hier op den rug zien, daar,” antwoordde de jonkman, en hij boog zich tot haar over, vertrouwlijker dan haar wel lief was, want ze schoof een stap opzijde. Maar ze keek doodlijk verschrikt in de richting, die zijn uitgestrekte vinger wees. En ze zag haren vroegeren minnaar juist de stoep van „Den spijtigen Duivel” betreden en de smalle herbergdeur binnengaan. „Heer in den Hemel,” kreet zij nauw hoorbaar, en bevend zette ze heuren tocht naar de kerke voort. Rondomme

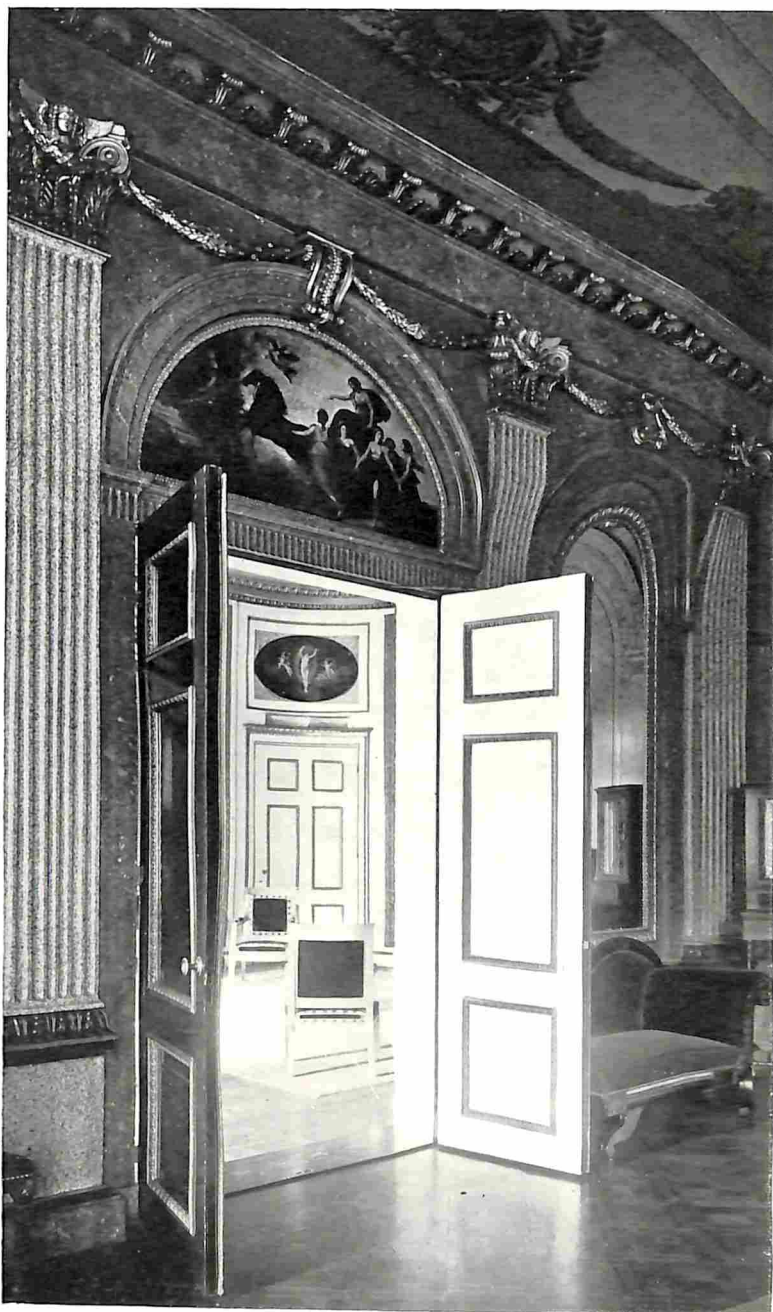

Foto C. Steenbergh.

EEN HAARLEMSCHE PATRICIËRSWONING.
KIJKJE VAN DE EETZAAL IN DE GOUDEN ZAAL.

vanuit de huizen en de herbergen aan het marktplein had men nieuwsgierig uitgezien hoe Ciska zich wel houden zou, want het schoone meisje werd door alle dorpelingen, vooral door de jonge, vergoed, en niets had die menschen meer bevreesd dan dat zij alle vrijers uit het dorp, tot de beste partijen toe, steeds afgewezen had. Alleen den Dwerse niet; ondanks de moeite, die een ieder deed om dien omgang te verbreken, want wat voor goeds kon daar ooit groeien uit een huwelijk tusschen de zedige, voorbeeldige jongedochter en den deugniet, die van de staminees en van kwalijk gezelschap hield; die nu hier dan daar als daglooner in den omtrek diende, hier eens werd weggejaagd, daar van eigens uitkneep zonder een woord, maar het nergens hield vanwege zijn wilde wangedrag; die overal waar hij kwam, twist en tweedracht het huis inbracht, waarbij hij zich dan steeds zoo woest weerde, dat hij tot ver in den omtrek den bijnaam van den Dwerse gekregen had. Wel moest gezegd, dat zijn gedrag tijdens hunnen omgang veel treffelijker dan voorheen was geweest, doch hoe kort had deze omgang geduurd. Omtrent hunne scheiding waren de zonderlingste geruchten in omloop geweest; sommigen zeiden, dat hij haar op het hoofd geslagen had, en schreven daaraan een zekere versuftheid toe, die haar sedert zijn vertrek was eigen geweest; anderen beweerden dat hij haar onder de vreeslijkste bedreigingen had doen zweren, nooit met een ander te trouwen; zij had dan ook nimmer eenige toenadering getoond, ook niet bij de vleendste aanzoeken van welgestelde jonge boeren, en was zich meer en meer gaan afzonderen in haar ingetogenheid en vromen levenswandel, zoozeer zelfs, dat velen meenden: ze zou wel spoedig het ordeklee der Norbertinessen aannemen in der nabije klooster. Niemand echter wist er het ware van, en juist dit leek de genegenheid voor het schoone, treffelijke meisje nog aan te wakkeren, terwijl daarentegen de weezin tegen haren ontrouwen minnaar met den dag verergerde. Sinds zijn vertrek vreesde men elken dag een of andere gruwelijke ontkenning van dit drama. Geen wonder dus, dat de gemoederen zeer bewogen waren, nu op dezen Paaschdag daar zoo plotseling den Dwerse in het vreedzame dorp was verschenen. In „Den Spijtigen Duivel”, waar bij zijn binnenkomen de waard hem verschrikt en verbaasd aanzag, vroeg hij om een kom koffie en brood. Dat werd hem ietwat aarzelend gebracht, en terwijl hij, lomp aan een tafel neergevallend, het brood aan de koffie sopte, gleed de waard wat nader en vroeg kwanswijs wat hij eigenlijk wel in het dorp uitrusten kwam. De woesteling lichtte het hoofd op, keek met de hardblauwe oogen den man aan en zweeg. Als hij zijn eten ophad, sprong hij overeind, stond op en beet den waard toe: „Wat ik hier uitrusten kom? Ik kom, als ge het dan weten wilt, hier eens schransen zonder u te betalen. Gij kunt althans naar uwe centen fluiten.” Met wendde hij zich om en liep ter deure. „Dat en zult ge niet doen,” riep de waard hem na op verwijtenden en toch eenigszins weifelenden toon, als ware hij heel niet vanzins er zich erg druk over te maken. „Geloof me, ik zal het wel doen,” trotseerde hij met eenen boosaardigen stemklank, „en ik zal meer doen dan dat. Ik ben hierheen gekomen om dit ellendig volk eens terdege hun Paaschfeest te vergallen. Ge zult vandaag meer van mij hooren...” „Ik zou dat van me zetten. Daar komt geen goeds van,” waarschuwde de herbergier, terwijl hij hem

met gefronste wenkbrauwen nakeek. „Dat zijn mijne zaken,” beet den Dwerse hem toe, en hij sprong soepel en snel, als vong hij een gevecht aan, de ledige markt op. De menschen waren ter kerke gegaan. Vanuit zijne wijde, hooge galmgaten joeg de toren het gebeiaard omlage. Daarbinnen zette de priester het „Gloria in excelsis” in, begeleid van de onstuimig rinkelende paaschbellen der koorknappen. Doch daar, te midden der honpaaschbellen, zat Ciska bleek en bevend als in doodsnood. Midlerwijl ving de Dwerse zijnen kwaden tocht aan; van den eenen staminee ging het den andere in. Er werden dreupels en bierkens gedronken, en reeds keef hij de nu nog schaarsche en bezoekers aan, en schimpte en sakkerde dat allen het hart vasthielden. Hoe ging dat eindigen? Toen de Hoogmis vasthielden. Hoe ging dat eindigen? Het dorp verspreiden, uit was en de menschen zich over het dorp verspreiden, stond de Dwerse voor het venster van „De Vier Winden” verdekt op den uitkijk om de kerkgangers te zien voorbij-

Foto C. Steenbergh.

EEN HAARLEMSCHE PATRICIËRSWONING.
SCHOORSTEEN IN EEN DER KAMERS.

stappen naar hunne woningen. En toen de straat allengs wat leeger werd, de vrouwen grootendeels waren naar huis gekuierd, en de kerels in de open schiet- en kegelbanen rumoerden, vong de Dwerse zijnen tocht door het dorp eerst recht aan. Hij doolde de banen en tuinen en de gelagkamers binnen, en bestelde een glaasken en knoopte een gesprek aan met dezen en met dien, maar het lukte hem slechts matig, daar allen hem of nauwelijks, of een ruw bescheid gaven, en de meesten zich met een minachtenden blik en schouderophalen van hem afwendden, naar hun spel en kameraden. De Dwerse nu werd bitterder en bitterder ertegen in, en elk nieuw blik, dat hem van minachting of afkeer gegeven werd, vatte hij gramstoriger op. Ook de anderen verkroten nog maar noode hun toorn. Ze trachtten den indringer te negeren, en als hij te heftig daartoe werd, droegen ze het nog met een tartend lachje, een saterenden kwinkslag, maar men bespeurde aan de wrokkig toegenepen monden en aan den nauw bedwongen gloed der oogen, dat het wel niet lang meer zoo blijven zou. Tot het bij Crockaert in „De Blauvoet” tot een uitbarsting kwam. Daar was een troep jonge boeren aan het vogelpik spelen, en daar werd bij gedronken en gezwetst dat het zoo'n aard had. Bij het binnenkomen van den Dwerse was er uit den troep jonge kerels een hel gelach opgegaan. De zwerver had zich verbeten en was met een schellen, moorddadigen blik als een lynx erbij komen staan. Maar dan was er een boosaardig geogel en een sarrend fluisteren begonnen tusschen de jonkmans, die allen afge-

wezen minnaars van de schoone Ciska waren, en wier afkeer van den Dwerse dus nog grooter was dan die der andere dorpsgenooten. Lang duurde het dan ook niet of het kwam tot een uitbarsting. Aan den arm van een harer vriendinnen kwam Ciska langs gewandeld. Allen zagen haar, en met kwaadaardige grinnikjes monkelde steeds de jongelieden ondereen. „Zie naar buiten,” sardde een hunner, „daar is er eene, die je de straat heeft opgesmeten.” Dat deed de maat van den Dwerse's toorn overloopen. Met een sprong als een poema had hij zich op dengene, die gesproken had, geworpen, en begon hem duchtig met de vuist te slaan. De anderen vielen hun kameraad bij, en grepen van alle zijden den Dwerse aan. Deze weerde zich als een leeuw, en slingerde telkens de aanvallers van zich af; die vielen tegen de tafels en stoelen op, welke omkantelden en met een dof geplof van hout en gerinkel van verstrooide glasscherven ten gronde tuimelden. En het werd een wilde

dwarreling; met bebloede koppen deinsden de kerels af om vanher als razenden op den Dwerse neer te vallen, allen tegen een. Maar deze ging te keer als een duivel; hij vatte er twee bij den nek en butste de koppen tegeneen, dat het een doffen dreun gaf, maar in de woeste warreling waren anderen weer op hem toegevlogen, en hingen als een klit om hem henen. Met één zwaai wierp de ijselijke kerel ze in de ruimte. Telkens besprongen ze hem weer, telkens echter wist hij ze weer van zich te smijten. En het had er allen schijn van of hij alleen het veld behouden zou, toen de lange Kamiel, een reus van wel zes voet, met een mes op den Dwerse, die ongewapend was, toevloog. ☒ Op dat oogenblik gebeurde er echter iets onverwachts; een meisje wierp zich jammerend en met uitgestrekte armen tusschen de vechtenden in. „Om Godswil houdt op!” kreesch haar hooge stem, en als plotseling gehypnotiseerd deinsden de kerels af, bleven verward, met wezenlooze gezichten en onbeheerscht neerhangende armen staren naar het meisje.... ☒ Het was Ciska, die in de nabijheid had staan praten, en op het tumult was toegesneld. „Geef een spons en een teiken met water”, vroeg ze aan een dochter van den waard, die radeloos stond toe te zien. ☒ En als het gevraagde gebracht werd, wiesch ze het bevuilde en bebloede gezicht van den Dwerse, die echter heel niet ernstig gekwetst bleek te zijn, en terwijl verscheidene van de vechters nog moesten worden verbonden, was hij het weer zoo goed als te boven. Verwonderd keek hij op naar wie hem daar met zoo zachte hand verzorgde, en „Ciska” zei hij dan met een stem, die schier de zijne niet meer en was, en een onuitsprekelijke glans bluschte zijn blik tot een teederheid als men van die hardblauwe oogen niet vermoed zou hebben. Dan bleef de man gelijk versuft zitten.... En het was nu, of er een verandering in hem geschiedde. Met neergeslagen blik zat zij intuschen tegenover hem aan de herbergtafel, en ook zij leek wel zeer ontroerd te zijn. ☒ Na al het laweit was het in den tuin rondomme thans allengs stil geworden. Het liep tegen het etensuur. De laatste blijvers stonden nu ook op, en schoven ginnegappend langs de twee zwijgzame, gelijk bedeesd daar neergezeten jongelieden. Ook voorbijgangers waren er nauwelijks meer. En, o, hoe schoon lag die stille landweg daar thans in zijne groene bermen, en de met fijne looverscheuten bedekte iepen erlangs henen, met de uitbottende heesters, één rood bloeiend bloemhout reeds, boden van den ophanden zomer, en als blanke sterrekens her en der glinsterend in het gras de sneuwklokjes en een enkele gele crocus. Een vogel tjepte boven hunne hoofden, kippen kakelden „tjoktjoktjok” op het nabije erf. En er was daar een vreugde en een heerlijke herleving der natuur te aanschouwen, waar het menschelijk gemoed niet tegen is opgewassen. Ach, die luwe voorjaarslucht toch, en die strakke blauwe hemel, en die gansche wijde wereld, rommendom gedoopt en gedoken in het zegenende zonnelicht, het was alles gelijk een genade.... ☒ De Dwerse slikte en slikte telkens en hij sloeg de oogen niet op; zijn gansche houding was die van iemand, met wien iets gebeurt waar hij geen weg mee weet.... „Je hebt je goddank niet erg bezeerd,” sprak zij met een zoete stem vol deernis. „Goddank?” viel hij vinnig uit, „was ik maar doodgestoken.” ☒ Ciska beefde van dien toon. „Foei, dat mag je niet zeggen,” deed ze. „Er is niets aan mij verloren,” sprak hij met een mateloze bitterheid, „niemand zou mij missen. Iedereen haat me. Iedereen.” „Iedereen niet,” zei het meiske aarzelend. Dan,

ineenen zich overwinnend, sprak ze met schokkende stem: „Ik niet.” ☒ Een siddering liep over den rug van den zwerver. Hij waagde het nu, den blik, den verteederden blik, naar haar op te heffen; te spreken echter vermocht hij niet. „Ik niet. En je oude vader niet. En je oude moeder niet. Die wachten op één woord van jou,” fluisterde Ciska, „die zijn nog dubbel ongelukkig na dien twist toen je wegliep.... toen je van hen wegliep.... en van mij....” „Van jou weggelopen? Dat ben ik nooit,” brak hij wild uit. „Ik heb je dan toch al dien tijd niet weergezien,” kloeg zij. „Ik dorst niet meer, ik dorst niet meer, terugkomen bij jou, die zoo goed, die duizend maal beter bent dan ik.... Jij, die rechtvaardig bent.... Jij moest me wel minachten.... me wel haten....” „Ik jou haten?” deed Ciska met een stokkende stem, en het hoofd in de handen nemend, brak zij in een deerlijk snikken uit.

„Maar iedereen haat me; ik ben zoo slecht,” mokte hij. „Je bent niet slecht. In den grond ben je niet slecht.” „Ik zou misschien goed willen zijn,” zei hij dof, „maar het kan niet, het kan niet meer.... Niemand gelooft meer in me.” „En ik dan?” vroeg het meisje, en ze nam zijn hand in de hare. ☒ En die handdruk scheen hem wel met een wonderbaarlijke geestkracht te bezielen. Vast blikte hij haar in de zuivere kinderlijke oogen. „Ik wil het beproeven,” zei hij, „ik wil beproeven of het nog kan.... Nu ik weet, dat jij me niet minacht.” „Zie eens om je heen, jongen. Zie eens hoe heerlijk de natuur herleeft, hoe het oude zich hernieuwt en alles vanher goed en schoon wordt. Zoo is het ook met jou, als je maar werkelijk wilt, van dit oogenblik af. Kom, we zullen naar je vader en moeder gaan. We zullen die oude menschen zeggen, dat jij, neen, dat wij het vanher beginnen gaan, dat leven. Dat wij moed hebben voor honderd, wij samen.” ☒ Met een begeesterden blik vatte hij haar hand en ging met haar mee.... En hij beloofde. En hij hield zijn belofte. Zoo werd dit paaschfeest hem een waarachtig feest van herleving en vernieuwing.... een feest der Opstanding.

JOB STEYNEN.

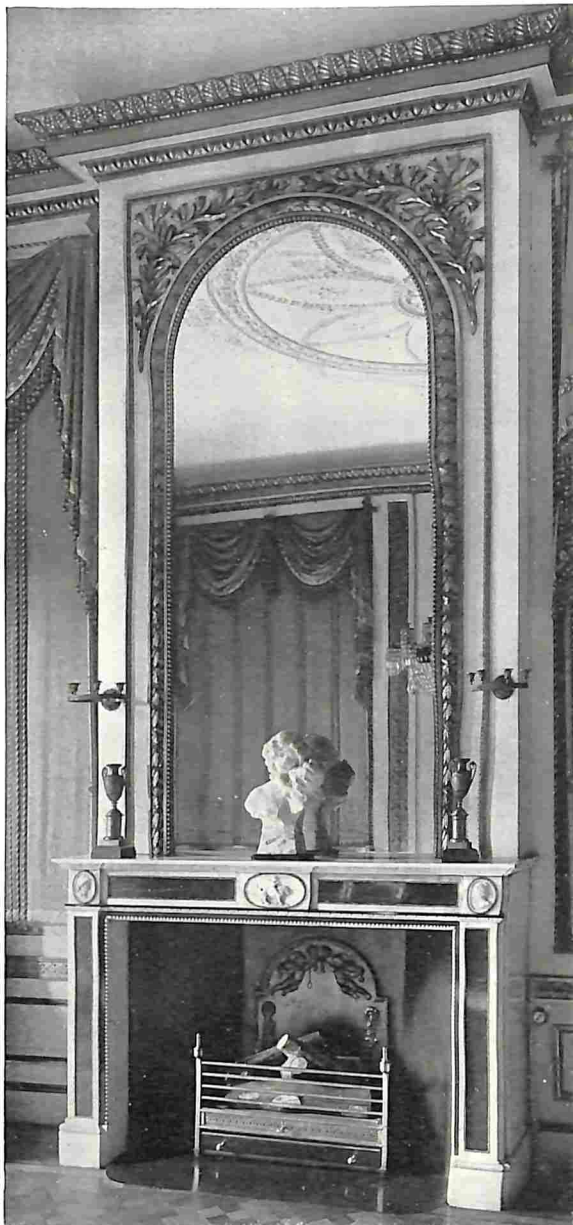

Foto C. Steenbergh.

EEN HAARLEMSCHE PATRICIËRS-
WONING.

SCHOORSTEEN IN EEN DER KAMERS.

ONWETENSCHAP- PELIJKE REISINDRUKKEN

4) door L. VERWEY.

Zondag 4 Maart.

DONDERDAG hebben wij de zwavelmijnen bezocht. Wij leeren de streek hoe langer hoe meer kennen. De liefelijke kant van de zee met de amandelboomen in de vlakte en de tempels in 't verschiet, de romantische kant van den Akragas met de bergen die er achter liggen, en dan de wilde eenzame streek van de zwavelmijnen. Wij werden daar allang heengetrokken, maar de rivier was te hoog na de vele regens in Februari, en wij konden zonder ezel niet aan den overkant komen. En tot groote verwondering van alle landbewoners hebben wij geen ezels. Er is één man, die elken dag naar de stad gaat om kaas te verkoopen; die heeft erg meelij met ons. Hij neemt altijd alles wat wij te dragen hebben, op zijn ezel en brengt 't naar 't hotel. Hij draagt een jas van schapevel en zit als een koning op zijn muilnier. „Signorina, ecco”, riep hij laatst, toen ik hem tegen kwam, en hij haalde op een geheimzinnige manier iets uit den zak, die van den rug van den ezel afhing. 't Was een klein langwerpige gevlochten

mandje, toegebonden met blaren van knoflook. Ik hield mijn hand op. Hij keerde 't mandje om en de vette kleverige inhoud, een slap roomkaasje van zijn schapen, viel op mijn hand. En met een voldaan gezicht zei hij: „Als u er elken dag een wilt, dan breng ik 't aan 't hotel, ik ben altijd tot uw dispositie.” Daarna reed hij weg met een sierlijke buiging en een „tot weerziens.” Gastvrijheid tegenover vreemdelingen is voor den Siciliaan de eerste wet, wij hebben daar al dikwijls de voordeelen van ondervonden. ☼ De streek aan den overkant van den Akragas heet Mosè en behoort aan iemand in Girgenti, die ook een gedeelte van de zwavelmijnen bezit. Het zijn groote wijnbergen en olijfboomgaarden, en nergens groeien de cactussen zoo welig als daar. De herders gaan er dagelijks op hun ezels heen, om de bladeren te halen. Het zijn kolossale blaren, sommige wel 1 M. in doorsnee, en het is het geitenvoer bij uitnemendheid. Er zijn vaste plaatsen, waar de geiten gevoederd worden, wij gaan er dikwijls naar kijken, omdat 't zoo'n mooi gezicht is. ☼ Eerst worden de blaren in orde gemaakt, dat is een heel werk, want alle stekels moeten er afgesneden worden, en de geiten wachten geduldig tot de herderhun 't sein geeft. Hij gaat dan op een rotsblok staan en gooit een steen naar beneden. Hij staat daar met een mes in de rechter- en een cactusblad in de linkerhand en 't is, alsof alle geiten hem tegelijk bespringen. Met verwonderlijke vlugheid snijdt hij dan de blaren in stukken en voert de geiten, allemaal op hun beurt, want ze nemen 't alleen uit de hand. Valt er een stuk op den grond, dan laten zij 't liggen. ☼ De herders en de kudden spelen eigenlijk in dit land de hoofdrol. Zij zijn dan ook onafscheidelijk met 't landschap verbonden en voortdurend komt men kudden tegen: roodbruine ossen, muilezels, varkens, schapen en geiten, maar geiten zijn hier 't meest: alleen op de Rupa weiden elken dag zes kudden. Wij hooren dan de herders zingen, altijd in een zelfden melancholieken toon, maar de woorden zijn moeilijk te verstaan. ☼ Ik kan mij nu zoo goed begrijpen, dat Sicilië de bakermat is van de herderspoëzie. De Rupa Atenea — de berg tegenover 't hotel — biedt een eeuwig wisselend schouwspel. Het is een rotsachtige berg in een geelachtigen toon, 's morgens bij zonsopgang goudgeel, later op den dag geelbruin en 's avonds, als de zon ondergaat roodachtig paars. Er groeien allerlei soorten van wilde bloemen: goudsbloemen en wilde crocussen en wilde geraniums. Tegen 9 uur komen de geiten; de herders dragen geruite shawls en zwarte Garibaldi-mutsen en zij zijn nooit zonder parapluie, meer tegen de zon dan tegen den regen. Niemand gaat ooit uit met een ongedekt hoofd, daarvoor is de zon te fel. ☼ Ik geloof dat elk mensch, ook al is hij geen herder, een of twee geiten heeft, die slapen 's nachts bij hem in de kamer, evenals de ezel en de varkens. Wij hebben dat in de stad meermalen gezien, dan stond de ezel aan 't bed vastgebonden en in den hoek van de kamer een lam of een geit; men kon er zich den stal van Bethlehem bij voorstellen. ☼ Maar ik ben heelemaal aan 't afdwalen, ik wilde vertellen van onzen tocht naar de zwavelmijnen en ben blijven steken onder de olijfboomen van Mosè. Het was een heerlijke morgen. De zon speelde door de blauwgroene blaadjes van de boomen en er liep een groote kudde geiten en schapen te grazen, terwijl de herder, op zijn staf geleund, in de schaduw van een grooten boom stond. Hij wees ons den weg naar de zwavelmijnen en vertelde, dat er niet meer gewerkt werd. Te veel concurrentie van Amerika. Wij wilden toch graag de streek zien. ☼ Het was nog ruim een uur lopen. Wij kwamen toen in de vlakte van de Naro. Het is een merkwaardige streek. Vlak langs de rivier een vruchtbare vallei met een rijkdom van sinaasappel- en citroenboomen, beladen met vruchten en groote velden met boonen en erwten. En verderop de bergen met de mijnen, sommige heelemaal

verlaten. De heele streek gaf een indruk van oneindige verlatenheid en een onbegrensde wijdheid, de kleur van den grond was grijsrood en overal zagen we gaten van oude mijningangen, die niet waren dichtgegooid. De steenen, die we er in gooiden, hoorden we heel in de diepte in 't water plompen. Inderdaad leek er weinig in om te gaan, maar tot onze vreugde zagen wij uit een schoorsteen rook opstijgen, en in de buurt een groepje werklieden, die bezig waren groote stukken zwavel in een goederentreintje te laden. Wij hadden gehoord, dat er niemand in de mijnen werd toegelaten, maar nu wij één keer zoo ver waren, vonden wij het jammer, niet nog eens een poging te wagen. Wij vroegen aan de werklieden, wat zij er van dachten. „Inglese”, zeiden ze tegen elkaar. Ze noemen ons altijd Inglese. 't Woord vreemdeling schijnt voor hen 't zelfde te zijn als Engelschman. En toen tegen ons: „Gaat u maar naar den Directeur.” ☼ De Directeur, een jonge man van 't echte Siciliaansche type, monsterde ons van boven tot onder en van onder tot boven en gaf toen zijn toestemming. „Weliswaar werden er geen dames toegelaten”, zei hij, maar de gastvrijheid aan vreemdelingen gebood hem, aan onze wenschen te voldoen. Er zouden een militair en een werkman meegaan, en we

mochten kiezen, op welke manier wij de afdaling wilden doen, met de „machina” of te voet. Wij hadden zoo weinig idee, hoe 't zijn zou met de machine, dus wilden we dat graag probeeren. De machina werd uit een pikdonker gat naar boven geheschen langs een staaldraad. 't Was wel een heel primitief véhicule. Eigenlijk niet meer als een plank op 4 wieltjes met 2 opstaande plankjes voor zijanten en twee losliggende dwarsplankjes voor zitplaatsen. Wij vroegen of er een lantaren mee mocht. Die was zoek. Met Hollandsche vasthoudendheid stonden wij erop, dat die gezocht zou worden. Maar dat hielp niet. Er waren er beneden in de mijn. We gaven 't toen maar op. ☼ 't Plaatsnemen in het voertuig was een studie op zichzelf, zitten kon eigenlijk niet, dus hingen we, ieder op een plankje, zoowat tegenover elkaar. De eerste 2 M. werden afgelegd langs een horizontale lijn, dat was een rustig begin. Maar plotseling gingen we langs een hoek van bijna 90° ongeveer verticaal naar beneden. Alles in 't pikdonker. ☼ Hoe lang de reis duurde, weet ik niet. 't Leken mij uren. De werkman en de militair, die dachten, dat we het niet heel prettig vonden, spraken ons goedig moed in en eindelijk zagen we in de diepte een lichtschijnsel, dat langzaam dichterbij kwam. Met een

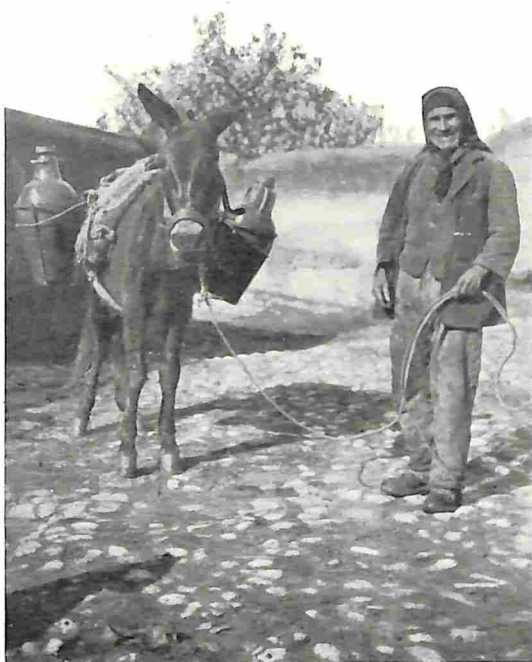

Foto L. Verwey.

ONWETENSCHAPPELIJKE REIS-
INDRUKKEN.
DE KNECHT VAN ZIO PIETRO VAN BUONA-
MORONE, DIE WATER HAALT AAN DE
GRIEKSCHE FONTEIN.

schok stond de machine stil. De mijnwerkers met hun lampen, verrast door 't ongewoon bezoek, kwamen hulpvaardig toegesnel en strekten de armen uit om ons bij 't uitstappen behulpzaam te zijn. 't Was een soort van broeikas-atmosfeer daar beneden, en geen van de mijnwerkers droeg iets anders dan beenbekleding. Dus werden ons minstens twintig bloote armen toegestoken. Kleine jongetjes sprongen rond in hun hempje en in optocht, een klein hondje vooraan, trokken we door de mijngangen. Alles gaat hier in optocht, dat is zoo de gewoonte. Voor de mijnwerkers scheen ons bezoek een aangename afleiding. ☼ 't Was wel een prachtig geheimzinnig gezicht, al die bruinachtige menschen met lampen. Er kwamen er hoe langer hoe meer. Er waren jongetjes bij van 10, 11 en 12 jaar. Arbeidswet en leerplichtwet schijnen hier genegeerd te worden, want van de herdersjongetjes, die wij spreken, is er geen, die lezen of schrijven kan en Baedeker zegt dan ook, dat 85 pCt. van de bevolking analphabeet is. ☼ Wij liepen gebogen door de mijngangen en mochten alles zien. De zwavel, zooals zij uit den grond wordt gehouwen, is eigenlijk wit en lijkt op kristal; later, nadat 't gesmolten is en weer gestold, krijgt 't pas die lichtgele kleur. Ten slotte heesch de machine ons weer naar boven en zagen we de inrichting boven de aarde. Er waren ovens in den grond, waar groote vuren in ge-

Foto L. Verwey.

ONWETENSCHAPPELIJKE REISINDRUKKEN.
KUDDE SCHAPEN EN GEITEN IN DEN OLIJFBOOMGAARD
VAN MOSÈ.

stookt werden en daarboven waren gaten, waar de zwavel, die uit de mijn kwam, in werd gegooit voor 't smelten. Op een andere plaats kwam 't weer vloeibaar te voorschijn en liep in vormen waar 't weer hard in moest worden. Als prachtige lichtgele blokken kwam het weer uit die vormen en werd in de zwavel geladen en naar de haven van Empedocle gebracht. Nadat we alles gezien hadden, namen we hartelijk afscheid van den directeur en kregen we een werkmans mee, om ons den kortsten weg naar huis te wijzen. Bij 't weggaan wilden wij hem iets geven uit dankbaarheid. Maar ook deze zoon van het Zuiden wees dat van de hand en sprak van de eer, die hem te beurt was gevallen. 't Speet hem alleen, dat wij loopen moesten, maar zijn ezel kon hij niet missen, daar moest hij zelf op naar huis. 't Was een prachtige wandeling. Toen we bij Mosè terugkwamen, ging juist de zon onder en hoorden we de belletjes van de naar huis keerende kudden. Twee dagen later hoorden we van een ingenieur in 't hotel, dat de staaldraad van de „machina” gebroken was.

Dinsdag 6 Maart.

Eergisteren, juist nadat mijn brief klaar was, zag ik een beeld van een carozza naar 't hotel toekomen, bespannen met twee glanzende lichtbruine paarden en daar vlak achter nog een, met een schimmel en een zwart paard er voor. Ik begreep dadelijk, dat nu het groote oogenblik was aangebroken voor den tocht naar Villa Seta, de zomer-residentie van de familie X. De vader en de moeder waren er niet bij en Alfonso was met een van zijn zusters in een andere carozza vooruitgegaan, om alles voor de ontvangst in orde te maken. Maar de jonge markies B. aan wien het eerste rijtuig behoorde, nam de honneurs waar, samen met de oudste der vijf zusters. Het huis ligt op weg naar Porto Empedocle, met een prachtig uitzicht op de blauwe baai en de parasolpijnboomen, die langs de kust groeien. 't Was een vroolijke ontvangst. De eetkamer met een loggia, op de bovenste verdieping, was versierd met late amandelbloesem en slingers van groen, en de tafel stond gedekt met een onnoemelijk aantal heerlijkheden, en zag er zoo aanlokkelijk uit, dat we wel dadelijk wilden gaan theedrinken. Maar voor de zooveelste maal moesten we op de geit wachten. De jonge markies — hij heette Francesco — onderhield intusschen het gezelschap door zijn vroolijke verhalen en zijn jeugdigen overmoed. Hij was een opwekkend element. Hij reciteerde stukken van Dante's hel in de keuken, zong de Marseillaise op de loggia en leidde ons den tuin rond, waar de mandarijnen bloeiden en een bedwelmenden geur verspreidden. Hij was oogenschijnlijk intiem geliërd met Alfonso's zuster Francesca, maar daar werd niet over gesproken. In den tuin werden ons ook nog twee eendaagsche bokken vertoond en een troep konijnen en een lam, en wij hadden weer aan één stuk door 't gevoel, dat we in de comédie waren. Na een half uur kwam de geit thuis en gingen we aan tafel, dronken thee, koffie, wijn en anisette, alles na elkaar, en aten er taart en koekjes bij. Francesco kreeg een wenk van de anderen, dat hij een welkomstwoord moest spreken. 't Was een moeilijk geval voor hem,

want hij kende ons pas sedert eenige uren, bovendien was hij moe, omdat hij 's morgens ('t was Zondag) een pleidooi had moeten houden. Maar niettegenstaande dat alles heeft hij zich voortreffelijk van zijn taak gekweten, en na eenige homages aan ons, eindigde hij met op de gezondheid te drinken van H.M. Koningin Wilhelmina, die 't voorbeeld gegeven had, hoe flink de Hollandsche vrouwen waren en hij hoopte, dat Prinses Juliana (met zwier!) dit voorbeeld zou volgen. Daarna was hij uitgeput en was de beurt aan Alfonso. Alfonso bewees zijne attenties niet met woorden maar met daden en plukte voor elk van zijn gasten weer een bouquetje, dezen keer oranjebloesem en een klein beetje heliotrope. Francesco, die eigenlijk ook hun gast was vandaag, kreeg er ook een, enige takjes oranjebloesem, die naast zijn bord werden neergelegd. Hij bood al de zusters een takje aan, maar Francesca sloeg hij over. Op den terugweg kwamen we in hun rijtuig. 't Was zoowat een uur rijden, maar we hebben ons geen oogenblik verveeld. Francesco en Francesca zongen stukken uit de Cavaleria Rusticana, en hij citeerde weer Dante's hel. Toen opeens vroeg hij, of wij wisten wat de hel was, daar kwamen de moordenaars in, die iemand anders doodschoten (deed alsof hij een geweer aan zijn schouders legde en zag in gedachten een vijand) maar als men dat niet deed, kwam men in den hemel. Dit gesprek werd afgebroken, omdat we bij 't hotel waren en juist op 't oogenblik, dat 't begon te regenen, waren we veilig thuis. De nacht daarop is er een onweer gevolgd, zooals ik 't in mijn heele leven niet heb bijgewoond. (Wordt vervolgd)

HONDSVOLHEID.

IN een rondschrĳven, door den Minister van Binnenlandsche Zaken Thorbecke op 14 Januari 1853 tot de Commissarissen des Konings in de onderscheiden provinciën gericht, werd hun verzocht, den gemeentebesturen een zevental maatregelen aan te bevelen tegen het ontstaan en de verspreiding der hondsvolheid. Daartoe behooren: het heffen van eene gemeentebelasting op honden, het dooden van honden die 's nachts rondloopen, het vastleggen en muilkorven van honden, enz. In genoemd rondschrĳven leest men ook het volgende, dat in verband met hetgeen ik in den vorigen jaargang (blz. 464) onder het opschrift „Een middel tegen de Hondsvolheid” heb medegedeeld, wellicht de aandacht verdient: „Gaarne zag ik tevens door hen (gemeentebesturen) ter kennis hunner ingezetenen gebracht, dat volgens het oordeel van erkende deskundigen, de zoogenaamde Bildsche drank, als specifiek middel tegen dollen hondsbeet, geen vertrouwen verdient; dat bij alle verdachte, zelfs geringe verwondingen door honden, het onverwijld inroepen van de hulp eens deskundigen raadzaam is, en in afwachting daarvan het laten bloeden en reinigen der wonden met azijn, keukenzoutoplossingen en soortgelijke, door de voorzigtigheid wordt geboden”. De wet van 5 Juli 1875 (Staatsblad No. 110) tot vaststelling van bepalingen bij het voorkomen van hondsvolheid, die, eenigs-

Foto L. Verwey.

ONWETENSCHAPPELIJKE REISINDRUKKEN.
DE OUDE GRIEKSCHЕ BRUG OVER DE HIPSOS.

zins gewijzigd, thans nog geldt, bepaalde in het tweede lid van Art. 3: „De burgemeester der gemeente, in welke een geval van hondsdelheid is voorgekomen, beveelt bij een bevelschrift, dat hij onverwijld doet afkondigen, dat gedurende vier maanden, te rekenen van den dag der afkondiging, alle honden die zich buiten woningen of vaartuigen (geene openbare middelen van vervoer zijnde), in de gemeente bevinden en niet binnen een afgesloten erf aan een ketting liggen, moeten voorzien zijn van een muilkorf, volgens een model door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken vast te stellen.” ☞ In de Nederlandsche Staatscourant van 28 Juli 1875 kan men het besluit vinden van Minister Heemskerk tot vaststelling van dat model. ☞ Eigenaardig is het, dat — zooals men in *Woordenschat* van Taco H. de Beer en Dr. E. Laurillard kan lezen — de spraakmakende gemeente aan de nieuwe muilkorven den naam gaf van Heemskerkjes.

Mr. C. BAKE.

HATTEM'S RAADHUIS.

IN het jaar 1533 — nadat het oude raadhuis, gelegen in den Allershoek, waarschijnlijk tijdens het beleg in 1528 gedeeltelijk was vernield — kochten regeerders van het Geldersche stedeke Hattem van de meesteren van het Heilige Geest-gasthuis een huis aan de Markt, dat zij tot raadhuis inrichtten. Omstreeks 1620 werd dit huis aanmerkelijk verbouwd en aan de zijde van Markt en Kruisstraat van nieuwe gevels voorzien; kort daarop werd naast het in nieuwe schoonheid prijkende gebouw, met zijn bakstenen gevel, afgewisseld door blokken, banden en andere sieraden van bergsteen, in de Kruisstraat een waag gebouwd, die in denzelfden stijl werd opgetrokken, en met het raadhuis in verbinding gebracht ¹⁾. ☞ Het gebouw moet toen, ook inwendig, een sieraad van het stadje zijn geweest. Thans bestaat het nog, maar ach! het bezit nog juist genoeg aantrekkelijkheid om te doen vermoeden hoezeer smakelooze „herstellers” zijn schoonheid geschonden hebben. ☞ De eerste schennis had plaats in 1770; van dat jaar dagteekent de balustrade met het stadswapen aan de Marktzijde. Veel erger was de mishandeling, waaraan een eeuw later de architect Koch uit Zwolle zich schuldig maakte. Hij verrijkte het Stadhuis met den vervelenden ingang en het magere balkon daarboven met daarheen leidende deur, en bracht verder tal van kleinere wijzigingen aan — het vergrooten der ramen, het vullen der boogtrommels, het beschilderen van de gevels e.d. — die aan het vroeger zoo sierlijke 17e eeuwse huis een groot deel van zijn bekoorlijkheid ontnamen. Ook het inwendige is bij die gelegenheid verknoeid. Een tweetal jaren geleden meende Hattem's gemeentebestuur op den ingeslagen weg te moeten voortgaan: toen werd een ontsierende klok op den hoek van het gebouw aangebracht. ☞ Het prettigst om aan te zien is nog de Westelijke gevel, die, zijn sierlijken top, grootendeels ongeschonden, mocht behouden. Opmerkingswaardig is verder de steenen lantaarn op den hoek — onder de schrikkelijke klok — die door een saterfiguur wordt gedragen. ☞ Van de weinige merkwaardige meubelen en voorwerpen — grootendeels uit de 17e eeuw — die het Raadhuis nog bezit, verdient voornamelijk de 15e eeuwse penning van het St. Annagilde vermelding.

A. L.

¹⁾ Gegevens ontleend aan de mededeelingen door F. A. Hoefer in het Oudheidkundig Jaarboek van Juni 1923.

NIEUW-ZEELAND.

EEN aangename zeereis van vijf dagen bracht ons van het vasteland „Australië” naar het wonder-schoone Nieuw-Zeeland, met recht de meest bevoorrechte van alle Engelsche koloniën. Het is niet zonder reden dat men het den bijnaam gaf van „Zuidelijk-Zwitserland.” ☞ Het gematigde klimaat, gevoegd bij een zeer vruchtbaren bodem, eene werkzame en intelligente bevolking, eene beschaafde, beminnelijke en gastvrije maatschappij, geeft den vreemdeling den indruk dat de bewoners tot de uitverkorenen der aarde behooren. ☞ Alvorens wij te „Bluff”, het zuidelijke puntje van het eiland, voet aan wal zetten, was de kapitein zoo vriendelijk, hoewel dit een omweg was, om door de twee schoonste fjords van de Westelijke kust, Midford Sound en George Sound, te varen. ☞ De ingang van Midford Sound is juist breed genoeg voor één stoomboot en wij waren, gedurende een uur, door ontzaglijk hoge rotsen, waarbij de Rijnoverrotsen kiezelsteen lijken, ingesloten! Bij elke kromming vertoonde zich een ander panorama: zóó ziet ge niets dan geweldig hoge rotsen en een oogenblik later wordt het oog bekoord door hemelhooge bergen, waarop reusachtige helgroene varens u verrassen.

☞ Dan wordt het kanaal iets breeder en wij zien een menigte kleine meren, waar omheen zich bergketens, bedekt met eeuwige sneeuw, smalle door-gangen en watervallen bevinden. Vervolgens het woud, zooals men dat slechts in N.-Zeeland, in al zijn schitterende frischheid kan aanschouwen. George Sound is al even prachtig als Midford Sound. ☞ De belangrijkste steden zijn Dunedin, Christchurch, Wellington en Auckland. Terwijl Dunedin de koopstad bij uitnemendheid genoemd kan worden, is Christchurch het „rendez-vous” van de aristocratie. ☞ De Gouvernementsstad Wellington, wonderschoon gelegen in het Zuiden van het noordelijke Eiland, is in alle opzichten een bezoek waard. ☞ Auckland, nabij eene mooie reede, op schilderachtige heuvels gebouwd, is door de buitengewone ligging en de energie der bevolking, voorbestemd eene even belangrijke stad te worden als Melbourne of Sydney. Van Auckland uit bega-

HET STADHUIS TE HATTEM.

ven wij ons per rijtuig naar den top van Mount-Eden, een uitgedoofde vulkaan, alwaar wij wederom van de schoonste vergezichten konden genieten. ☞ Na de vier grootste steden verdienen de volgende kleinere nog onze aandacht: Invercargill, Timaru, Napier, Urganu, Palmerston, Nelson, een echt juweeltje, eene idylle, een miniatuur Arcadië, eene schoone slaapster in het bosch! En Omaru met zijn straat met paleisachtige huizen niet te vergeten. In alle groote steden zijn goede Museums en prachtige parken en openbare tuinen. ☞ Nieuw-Zeeland behoeft bij Europa niet onder te doen wat herstellingsoorden en warme bronnen aangaat; men heeft er gelegenheid te over om zwavel- en modderbaden te nemen, alsmede verschillende zeebadplaatsen. ☞ Nieuw-Zeeland heeft ongeveer 500.000 Engelsche bewoners en circa 45.000 inboorlingen, Maoris, genaamd. Men zegt dat de Maoris van de Maleiers afstammen: tusschen hen en de overige inboorlingen van Australië bestaat een hemelsbreed verschil, niet alleen wat hun uiterlijk betreft, doch ook wat aangaat de zeden en gewoonten. Terwijl de inboorlingen van Victoria leelijk, tenger en onaangenaam zijn om aan te zien, zijn de Maoris daarentegen prachtige mannen, groot en welgemaakt; ze hebben een vriendelijken vasten oogopslag en een krijgshaftig en ridderlijk uiterlijk. Wat de vrouwen aangaat „il-y-en a pour tous les gouts!” ☞ In Auckland woonde ik een concert

bij, waar een geweldig groote Maorische zong. Zij had eene prachtige, volle zeer goed geschoolde stem, het was eene schoone, bijna mooie vrouw; met haar statige houding, haar fieren gang en haar aangename glimlach vertegenwoordigde zij waardig haar land. Haar ebbenzwarte haren waren keurig opgemaakt, haar gitzwarte oogen schitterden onder de lange wimpers, het zachtbronze van haar gelaatskleur verhoogde de paarlwitheid harer fraaie tanden. Zij was met smaak op zijn Europeesch gekleed. ☼ Er zijn nog enkele vrouwen die zich laten tatoueren om bij 't zwemmen mooi te zijn; de mannen daarentegen doen er sedert lang niet meer aan, doch men kan nog enkele zeer oude, prachtig getatoueerden aantreffen; met al die blauwe strepen op 't gelaat zien zij er afschrikwekkend doch karakteristiek uit. ☼ Hoewel de mannen den grooten heer uithangen en zich door hunne vrouwen laten bedienen, mishandelen zij haar nooit, zij houden dol veel van hunne kinderen en zijn zeer goede huisvaders. ☼ Het gevoel van eigenwaarde is bij de Maoris ten zeerste ontwikkeld en toen de Engelschen hun eiland kwamen overrompelen en hen wilde laten werken, zeiden zij, (zooals tegenwoordig sommige dienstboden tegen de meesteres, of werklui tegen den baas zeggen als iets hun niet aanstaat) „doe het zelf”; zij gingen er bij zitten kijken en maakten muziek op hunne primitieve instrumenten en harmonicas van de Engelschen! ☼ Als zij elkaar ontmoeten maken zij veel plichtplegingen, drukken elkaar de hand en blijven eenige oogenblikken, stil, *neus* tegen *neus* staan, hetgeen uit een hygienisch oogpunt verkieslijk is, boven het kussen op den mond, zooals dat in Europa gebruikelijk is. ☼ Hun taal is zeer zacht en de letter K. P. L. en M spelen er een hoofdrol in. De radheid van tong is bij de vrouwen verbazend, men kan er geen speld tusschen steken! Het is grappig hen, hun pijpen rookende, te hooren babbelen! ☼ De mannen zitten te luisteren, en daar hun wederhelften niet de minste notitie van hen nemen, vallen zij gewoonlijk door het zoete gekweel hunner eega's in slaap. ☼ De vrouw moet aan den man gehoorzamen en hem bedienen, zonder daarom slavin te zijn. Indien de vrouw haar man bedriegt, zegt men: het zou niet gebeurd zijn indien hij haar goed behandeld had en in plaats van „Cherchez la femme” zeggen de Maoris „Cherchez l'homme”! Een prachtvoorbeeld van ridderlijkheid voor de sterke sekse van de „beschaafde” wereld! ☼ Ontdekt men dat een Maori zijn vrouw mishandelt dan gaat de stam waartoe zij behoort naar de woning van den man, roovende en plunderende het hem toebehoorende; gewoonlijk durft de man zich noch te verdedigen noch te beklagen. Zijn verloofde heeft niet deugdzaam te zijn, doch eenmaal gehuwd eischt hij strikte trouw. ☼ Wanneer een paar Maoris op heeterdaad betrapt worden, overspel bedrijvende, worden zij te samen gebonden en gedurende drie dagen tentoongesteld; de stam waartoe zij behooren mag hen dan de grofste beledigingen aandoen, ja dikwijls is het bedrijven van overspel bij de Maoris oorzaak van hevige oorlogen en gevechten. ☼ Zij bezitten in hooge mate eene poëtische natuur; hun sprookjes zijn verrukkelijk: zij vertellen hun kinderen, dat de hemel en de aarde samen gehuwd zijn, en hoewel door stormen (hun ondeugende kinderen) gescheiden, elkaar toch blijven liefhebben, en dat zachte warme zuchten van de aarde zich naar den hemel verheffen, in den vorm van mist, omdat de hemel zijne tranen elken nacht in den vorm van dauwdruppels op aarde laat nederdalen. ☼ De kinderen gaan geregeld naar school en trekken 't overal de aandacht door hun buitengewoon verstand.

MATHILDE DE LA CHAPELLE.

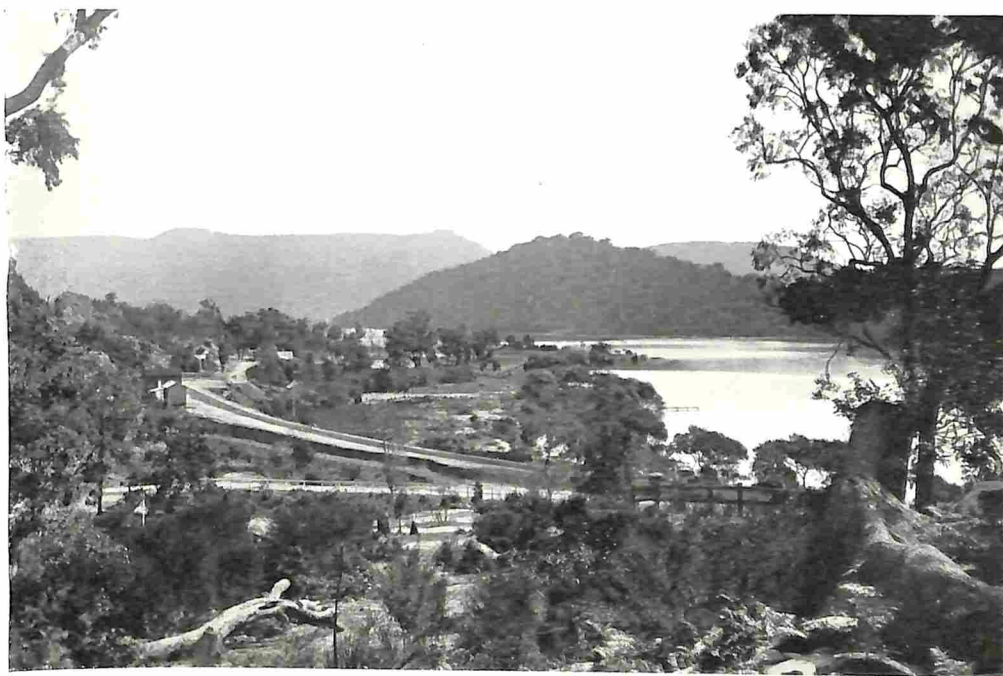
NIEUW ZEELAND.

OP DE ROTSSEN VAN MIDFORD-SOUND.

DE GEHEIMZINNIGE DOOD VAN Mr. SERLES

16) door W. B. M. FERGUSON.

IK kwam zóó sterk onder den indruk van Blunt's manier van spreken, van het nieuwe in zijn redeneering, dat ik voor het oogenblik het ongerijmdte ervan vergat. Ook Isabel was er verbluft en beduusd door en wij zwegen, als onder de betoovering van een schitterenden en welsprekenden theoreticus, die trachtte ons te doen gelooven, dat het bestaande niet bestond. Het was alsof iemand probeerde mij aan mijn eigen bestaan te doen twijfelen. ☼ Het was evenmin ooit bij mij opgekomen om te twijfelen aan den tijd waarop Mr. Serles gestorven was, als aan het feit of ik wel leefde. Het was het nieuwe, het gedurfde in de redeneering, dat mij overblufte; want, niettegenstaande de ongerijmdheid lag er een element van mogelijkheid en waarheid in, waartegen ik mij niet kon verzetten. Het gaf mij een schok, een gevoel van schrik, alsof iets dat ik op verren afstand zocht, plotseling vlak voor mijn neus was komen staan. Ook Isabel moet iets dergelijks gevoeld hebben, want zij begon te beven als een riet, liet zich in een stoel vallen en keek Blunt met smeekende, verschrikte oogen aan. „Maar — maar dat beteekent, dat ik alleen was met een doode!” riep zij vol afschuw uit en legde haar handen voor haar oogen. „Alleen met een doode, twintig minuten lang!

NIEUW ZEELAND.

RIJWEG VAN AUCKLAND NAAR MOUNT-EDEN

Afschuwelijk! Afschuwelijk! Hoe kon een doode spreken? Hoe kon een doode rooken? Hoe kon een doode naar dien stoel loopen?" „Het is absolute onzin!" riep ik uit. „Men kan de getuigenverklaringen van Cary, zoowel als van Evans niet maar zoo even op zij schuiven. Heeft de butler niet Serles zien zitten rooken nadat Cary weg was? Heeft de man, dien jij voor dood verklaart, niet Cary goeden avond gezegd? Heeft Cary hem niet gezien en met hem gesproken? Kon een doode dit alles doen—" „Stop eens even", zei Jimmie kalm. „Daar volg je weer den ouden sleur van je gedachten, Tynon. Je wil eenvoudig geen nieuwe wegen bewandelen. Ik heb nog nooit een geval meegemaakt, waarbij je zulk een gebrek aan originaliteit toonde. — Wij hebben niets te maken met al wat er verder gebeurd is!" riep hij uit, met ongewone heftigheid op de tafel slaande. „Kan ik dat nu niet in je hoofd timmeren? We moeten ons niet laten afleiden van het voornaamste feit, de groote fundamentele waarheid, die is — Serles kan niet vermoord zijn van het eerste oogenblik af, dat Miss Gregory die kamer is binnen gekomen! Ik zei, dat Miss Gregory de spil was, waarom de heele geschiedenis draait en dat is zoo. Als wij aan haar woorden moeten twijfelen, dan moeten we naar een andere oplossing zoeken. Moeten we dat niet — willen we gelooven in haar volmaakte onschuld — dan is er geen andere oplossing mogelijk, dan die ik aan de hand heb gedaan. Waarom weiger jij die waarheid te erkennen, jij, die van het eerste oogenblik af aan haar onschuld geloofd hebt?" „Omdat ik mij door alle geloof ter wereld niet gek laat maken!" antwoordde ik driftig. „Ik erken Miss Gregory's onschuld. Ik erken, dat de misdaad niet kan gepleegd zijn zonder haar medeweten; maar ik beweer, dat ze onder den invloed van een verdoovingsmiddel moet zijn geweest of iets van dien aard. Wat geeft 't om aan te nemen, dat Serles vermoord is vóór Miss Gregory's komst, terwijl wij als een onweerlegbaar feit weten, dat hij springlevend was om tien minuten vóór zessen, toen hij Cary goedennacht wenschte?" „Dat weten we niet als een onweerlegbaar feit, mijn beste Tynon", zei Jimmie kalmjes. „Of liever wij weten als een onweerlegbaar feit, dat Serles dood was, want als hij levend was, hoe kon hij dan vermoord zijn zonder Miss Gregory's medeweten? Zie je niet in, dat we altijd terugkomen tot dezelfde elementaire waarheid? In plaats van te trachten het onmogelijke mogelijk te maken of ons verstand te benevelen met gedachten aan verdoovingsmiddelen, die Miss Gregory zouden zijn toegediend of andere soortgelijke dwaasheden, moeten wij trachten de schijnbare feiten die in strijd zijn met onze elementaire waarheid, daarmede in overeenstemming te brengen. Ik zeg „schijnbare feiten", want meer zijn ze niet. Is die gedachte nooit bij u opgekomen?" vervolgde hij, zich tot Isabel wendend. „U weet nog veel zekerder dan Mr. Tynon, of ik, dat u onschuldig bent; u weet, dat de misdaad niet zonder uw medeweten kan zijn gepleegd; u weet, dat u in het volle bezit uwer geestelijke vermogens waart. Waarom weigert u dan een zoo duidelijke waarheid te aanvaarden?" „Omdat ik, evenals Mr. Tynon, mij niet zelf voor den gek kan houden!" fluisterde zij. „Ik heb Mr. Serles hooren spreken —". „Maar u hebt hem niet gezien!" zei Jimmie kalm. „U hebt Serles die kamer niet zien binnenkomen. Hoe weet u, dat hij het was? Hoe weet u, dat u hem hebt hooren spreken? Bestaat er niet zoo iets als stem-nabootsing? En evenzoo mogen wij vragen: hoe weet Cary, dat hij met Serles gesproken heeft?

Foto A. de Vlieger.

DE WIJNHAVEN TE DORDRECHT.

In die halfdonkere kamer zou het niet veel tooneelspeelkunst, niet veel talent vereischen om de rol te spelen van John P. Serles —" „Goeie Hemel! je wil toch niet zeggen, dat de moordenaar de rol van zijn slachtoffer gespeeld heeft?" riep ik uit. „Dus erken je nu, dat het „onweerlegbare feit" dat Serles om tien minuten vóór zessen nog in leven was, toch wel aan twijfel onderhevig kan zijn?" vroeg Jimmie droogjes. „Je geeft dus toe, dat Miss Gregory, Cary en Evans het slachtoffer van een bedrieger kunnen zijn geweest? Op die gedachte hadt je moeten komen zoodra je de onschuld van Miss Gregory als vaststaand aannam. Ze is bij mij opgekomen, mijn beste Tynon, terwijl het juist mijn taak was de onwaarheid van deze tegenstrijdige getuigenverklaring te bewijzen —" „Maar u vergeet, dat ik *wel* naar Mr. Serles gekeken heb!" barstte Isabel uit. „Toen Commissaris Cary goeden avond zei —" „Hebt u naar hem gekeken en niet naar Mr. Serles", voltooide Jimmie kalm den zin. „Cary stond bij de salondeur en u keek hem aan. U kon alleen het achterhoofd van Mr. Serles zien. Als u uw getuigenverklaring, die u bij den lijkschouw hebt afgelegd, nog eens wilt overlezen, zult u zien, dat ik gelijk heb." „Goed, toegegeven, Mr. Blunt; maar het was de stem van Mr. Serles, die Commissaris Cary goeden avond wenschte — en die stem kwam uit den stoel, waarop Mr. Serles zat. U zult me nooit iets anders kunnen doen gelooven." „Dat verlang ik ook niet te doen, Miss Gregory. De stem kwam uit den stoel en ze klonk als die

van Mr. Serles — *maar het was zijn stem niet*. Komaan, Miss Gregory", besloot hij, „ik heb mij een beetje voorbarig in de kaart laten kijken, want ik kan nog niet zeggen, dat ik de zaak al heelemaal in het reine heb gebracht. Maar u hebt ten onrechte geleden en wel veel erger, dan goed voor u is. Als ik er eenigen kijk op heb, zou ik zeggen, dat u zoowat aan de grens bent gekomen van wat iemand lijden kan aan zenuwachtige opgewondenheid en pijnigend, doelloos gepieker. Daarom hoop ik, dat u zult trach-

ten de heele zaak van u af te zetten; want al kan ik u op het oogenblik nog niet de juistheid mijner theorie bewijzen, ik wil u toch wel zeggen, dat ik wel zoo goed als zeker ben van de identiteit van den misdadiger. Wat betreft het openbare bewijs van uw onschuld, dat zal ik binnen korten tijd leveren — gelooft u mij, dat duurt niet lang meer. Hoe onmogelijk het u ook moge lijken, ik verzoek u te gelooven, dat Serles den dood had gevonden alvorens u het huis binnen kwaamt. Ik waag mijn heele reputatie als detective aan de waarheid van deze bewering. U behoeft u absoluut in geen enkel opzicht meer bezorgd of ongerust te maken. Ik geloof er in geslaagd te zijn u te hebben bewezen dat er een heel redelijke oplossing is van dit schijnbaar onoplosbare raadsel en dat het niet zoo een met-alle-gezonde-redeneering-spottend vraagstuk is, als waar wij het aanvankelijk voor hielden. Doet u mij nu het plezier er geen nacht slaap meer aan te verliezen en de ontknooping verder geheel aan mij over te laten." Zij stond op om hem te bedanken, om in enkele woorden uiting te geven aan het groote gevoel, dat haar bezielde; maar terwijl zij trachtte te spreken, probeerde onder woorden te brengen wat haar heele ziel vervulde, werd zij doodsbleek en viel over de tafel heen in zwijm. De gebeurtenissen van dezen avond hadden te veel van haar krachten gevergd.

(Wordt vervolgd).